

Lagutskottets betänkande

1989/90:LU32

Internationella frågor om makars
förmögenhetsförhållanden

1989/90
LU32

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1989/90:87, vari framläggs förslag till en ny lag om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden. Den nya lagen ersätter en lag från år 1912 och innebär att mannens medborgarskap vid äktenskapets ingående inte längre skall vara avgörande för vilket lands lag som skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden. I stället skall makarnas hemvist under äktenskapet bli styrande. Till skillnad från 1912 års lag innehåller den nya lagen vidare regler om när svensk domstol skall vara behörig att pröva sådana tvister mellan makar som har internationell anknytning.

Vidare behandlas två under allmänna motionstiden år 1990 väckta motioner (vpk resp. mp) om underhållsplikt i vissa fall mot utländsk make.

Utskottet tillstyrker bifall till propositionen och avstyrker bifall till motionerna. Ett särskilt yttrande (mp) beträffande underhållsplikt mot utländsk make har avlämnats.

Propositionen

I proposition 1989/90:87 föreslår regeringen (justitiedepartementet) efter hörande av lagrådet att riksdagen antar ett i propositionen framlagt förslag till lag om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden.

Lagförslaget har intagits i bilaga till betänkandet.

Motionerna

1989/90:L407 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari — med hänvisning till vad som anförs i motion 1989/90:Sf614 — yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag innebärande ekonomisk medansvarighet i enlighet med vad i motionen anförts.

1989/90:L426 av Kent Lundgren och Anita Stenberg (mp) vari — med hänvisning till vad som anförs i motion 1989/90:Sf645 — yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av lagen i enlighet med motionen vad gäller underhållsplikt för utländska medborgare som lurats till Sverige på falska äktenskaps- eller sambopremisser.

1989/90:LU32

Utskottet

Reglerna i äktenskapsbalken är i princip tillämpliga endast på rättsförhållanden mellan makar som är svenska medborgare. Är den ena eller båda makarna utländska medborgare får frågan om vilken lag som skall tillämpas avgöras enligt internationellt privaträttsliga normer. Sådana normer kan medföra att svensk domstol har att tillämpa främmande stats äktenskapsrätt i ett äktenskapsmål mellan två utländska medborgare eller mellan en svensk och en utländsk medborgare, som anhängiggjorts här i landet. Bestämmelser om tillämplig lag beträffande rättsverkningar av äktenskap mellan medborgare i olika länder har sedan år 1912 funnits i en särskild lag, lagen (1912:69) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar. Lagstiftningen föranleddes av att Sverige år 1912 ratificerade en i Haag år 1905 avslutad konvention angående konflikter mellan olika lagar i fråga om vissa rättsverkningar av äktenskap. Enligt 1912 års lag fick regeringen rätt att under förutsättning av ömsesidighet förordna att i fråga om tillämpning av främmande stats lag de bestämmelser som meddelats i 1912 års lag och som var upptagna i Haagkonventionen skulle tillämpas här i landet.

Haagkonventionen och 1912 års lag bygger i huvudsak på principen att det är medborgarskapet och inte var makarna bor som är avgörande för vilket lands lag som skall tillämpas. Beträffande makars förmögenhetsförhållanden stadgas sålunda att äktenskapets rättsverkningar i brist på avtal mellan makarna skall bestämmas av lagen i den stat som mannen tillhörde vid tiden för äktenskapets ingående. Vidare gäller att frågan huruvida makar får upprätta avtal om förmögenhetsförhållandena under äktenskapet eller ändra eller upphäva redan ingångna avtal skall avgöras enligt lagen i makarnas hemland. Den rättsliga giltigheten av sådana avtal eller vilken verkan avtalen kan ha skall däremot bedömas enligt lagen i den stat som mannen tillhörde då äktenskapet ingicks. Har avtalet slutits under äktenskapet tillämpas dock lagen i makarnas hemland vid avtalets ingående.

Sedan vissa stater tillträtt Haagkonventionen förordnade regeringen genom kungörelser år 1912 och år 1929 med stöd av det ovannämnda bemyndigandet i 1912 års lag att bestämmelserna i lagen och konventionen skulle tillämpas i Sverige. Konventionen har sedermera sagts upp av Sverige. Eftersom ömsesidighetskravet i 1912 års lag i och med Sveriges frånträde inte längre är uppfyllt har regeringen år 1977 upphävt de båda nämnda kungörelserna om tillämpningen av Haagkonventionen. Något upphävande av 1912 års lag har däremot inte kommit till stånd. Lagen är emellertid inte längre direkt tillämplig i

något fall. Det har dock ansetts att lagen än så länge ger uttryck för allmänna internationellt privaträttsliga grundsatser på området och därför fortfarande i viss mån är vägledande för rättstillämpningen (se NJA 1970 s. 420 och prop. 1973:158 s. 24).

Beträffande medborgare i de nordiska länderna finns särskilda bestämmelser om bl.a. makars förmögenhetsförhållanden i förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap. Till skillnad från 1912 års lag bygger den nämnda förordningen på principen att rättsförhållandena mellan makar skall bedömas enligt lagen i makarnas hemland.

I propositionen föreslås att 1912 års lag ersätts av en ny lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande makars förmögenhetsförhållanden. Den nya lagen innebär att nationalitetsprincipen överges vid val av tillämplig lag och i stället skall makarnas hemvist bli styrande. Enligt den föreslagna lagstiftningen skall sålunda lagen i den stat där makarna tog hemvist när de gifte sig tillämpas på deras förmögenhetsförhållanden såvida de inte träffat avtal om annat. Om makarna efter giftermålet flyttar och stadigvarande bosätter sig i ett annat land skall i stället den statens lag tillämpas. För att lagen i det nya bosättningslandet skall bli tillämplig krävs dock antingen att makarna är medborgare eller tidigare haft hemvist i det landet eller att de efter flyttningen stadigvarande bott där i minst två år. Också i detta fall har makarna möjlighet att träffa avtal om vilken lag som skall tillämpas. De möjligheter som makarna får att träffa avtal om tillämplig lag är så till vida begränsade att åtminstone en av makarna vid avtalstillfället måste vara medborgare i eller ha hemvist i det land vars lag de vill göra tillämplig. Regeringens förslag innebär vidare att svensk rätt skall tillämpas i vissa fall trots att lagvalsreglerna pekar ut en utländsk lag. På begäran av en make eller dödsbodelägare skall sålunda svensk lag i princip tillämpas beträffande förfarandet vid bodelning. Vidare skall äktenskapsbalkens bestämmelser om förfogande över makarnas gemensamma bostad och bohag liksom reglerna om makes rätt att överta sådan egendom alltid tillämpas när bostaden och bohaget finns i Sverige. Särskilda regler till skydd för tredje man ställs också upp i lagförslaget.

Till skillnad från 1912 års lag innehåller den nya lagen även bestämmelser om svensk domstols behörighet att pröva frågor med internationell anknytning rörande makars förmögenhetsförhållanden. Svensk domstol skall enligt förslaget vara behörig om frågan har samband med ett äktenskapsmål i Sverige. Detsamma gäller om svarenden har hemvist här i landet eller när käranden bor här och svensk lag skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden. Svensk domstol skall vidare alltid vara behörig när frågan rör egendom som finns i Sverige eller när svarenden i en uppkommen fråga godtar att saken prövas här.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1990.

Utskottet vill erinra om att ett betydande antal människor under senare decennier invandrat till Sverige. För närvarande bor här i Sverige omkring 650 000 människor som är födda utomlands. Det totala antalet personer med invandrarbakgrund i den meningen att de

själva eller deras föräldrar eller deras far- eller morföräldrar kommit till Sverige under efterkrigstiden uppgår till drygt en miljon människor. Den invandring som skett har med åren haft skiftande karaktär. Fram till mitten av 1970-talet dominerade invandringen av arbetskraft från europeiska länder, och nordbor utgjorde ett markant inslag i denna invandring. Arbetskraftsinvandringen från länder utanför Norden upphörde därefter i stort sett och följdes av en invandring av anhöriga till dem som tidigare kommit till Sverige, s.k. anknytningsinvandring. I början av 1980-talet fick Sverige därjämte en starkt ökad flyktinginvandring från främst utomeuropeiska länder. En betydande del av de människor som invandrat till Sverige lever i hushållsgemenskap med infödda svenskar. Av propositionen framgår sålunda att av de utomlands födda personer som var samboende vid folkräkningstillfället 1980 hade 40 % av männen och 47 % av kvinnorna en i Sverige född partner. Även om det stora flertalet invandrare är väl integrerade i det svenska samhället genom att de bott här lång tid väljer många av dem att behålla sitt utländska medborgarskap. Ungefär hälften av samtliga utländska medborgare i Sverige hade vid årsskiftet 1981-1982 varit här i mer än tio år.

Med den ökade rörligheten över gränserna är det uppenbart att de bestämmelser som reglerar vilket lands lag som skall tillämpas på familjerättsliga förhållanden där den ene av parterna eller båda har anknytning till något annat land än Sverige har fått allt större betydelse. När det gäller de ekonomiska verkningarna av äktenskap mellan andra än nordbor finns som ovan redovisats sådana regler i 1912 års lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar. Som ovan nämnts bygger lagen på principen att mannens nationalitet vid äktenskapets ingående skall vara styrande vid valet av vilken lag som skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden och vid bodelning med anledning av äktenskapsskillnad. Den speglar således ett synsätt på relationen mellan makarna som var förhärskande i början på 1900-talet. Synen på förhållandet mellan mannen och kvinnan i ett äktenskap har emellertid radikalt förändrats sedan dess, och principerna bakom 1912 års lag är inte förenliga med strävandena mot jämställdhet mellan makarna. Också från andra utgångspunkter är den nuvarande ordningen otillfredsställande. När parterna bott länge i Sverige och kanske inte har några som helst förbindelser med det land varifrån mannen ursprungligen kommit ter det sig föga rimligt att det landets äktenskapslagstiftning skall tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden. För makarna själva kommer det vidare ofta som en överraskning att de svenska reglerna inte är tillämpliga. I linje med det sagda har utskottet då frågor rörande 1912 års lag tidigare behandlats i riksdagen med anledning av motioner (se senast LU 1988/89:22) framhållit att de principer på vilka 1912 års lag bygger inte är förenliga med en modern syn på äktenskapet och strävandena mot jämställdhet mellan makar samt att tillämpningen av de internationella normer som lagen är uttryck för kan leda till oskäliga och för vår rättsuppfattning främmande resultat i de enskilda fallen. Med hänsyn till att ett betydande antal människor här i Sverige lever i äktenskap där någon

av makarna eller båda är utländska medborgare har utskottet vidare understrukit vikten av att riksdagen snarast möjligt föreläggs förslag till en ny lagstiftning på den internationella äktenskapsrättens område.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det är tillfredsställande att 1912 års lag nu föreslås bli ersatt av en mera tidsenlig lagstiftning som innebär att makars förmögenhetsförhållanden i fortsättningen skall bedömas enligt lagen i den stat där makarna har sitt hemvist. Utskottet ser det som en ytterligare fördel att det genom den nya lagen uppnås överensstämmelse med den principiella ordning som sedan länge gällt för medborgare i de nordiska länderna. En följd av den nya lagen blir därmed att valet av tillämplig lag i fråga om invandrade makars förmögenhetsförhållanden kommer att styras efter enhetliga principer. Också i andra avseenden innebär förslaget förbättringar av nuvarande ordning. Genom bestämmelserna i den nya lagen om att svensk rätt alltid skall tillämpas i vissa fall skapas ett skydd mot en tillämpning av utländska regler vilka inte är förenliga med tankarna bakom vår rättsordning på området. Av betydelse är vidare att lagvalsreglerna föreslagits bli dispositiva. Makarna får härigenom möjlighet att genom avtal bestämma att något annat lands lag än den som lagvalsreglerna utpekar skall gälla i deras ekonomiska relationer. Utskottet vill även peka på att den föreslagna lagen innebär att det skapas klarhet om i vilka fall svensk domstol är behörig att pröva frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden som har internationell anknytning.

Den i propositionen föreslagna lagstiftningen berör främst de äktenskap här i landet som har internationell anknytning. I viss mån får förslaget även konsekvenser för dem som utvandrat. För makar med svenskt medborgarskap som varit bosatta utomlands under längre tid än två år får den nya lagstiftningen den följden att deras förmögenhetsförhållanden kommer att bedömas enligt lagen i den stat där de har sitt nuvarande hemvist och alltså inte längre enligt svensk rätt. Det finns emellertid anledning att understryka att detta gäller endast när frågor av denna art aktualiseras i Sverige. Om spörsmålen tas upp i deras nya hemland eller i något annat land blir lagvalsreglerna i det landet avgörande för vilket lands lag som skall tillämpas. Om makarna vill att de ekonomiska förhållandena i deras äktenskap även i fortsättningen skall bedömas enligt svensk rätt ger som ovan berörts den nya lagstiftningen dem möjlighet att träffa avtal härom. Avtalsmöjligheten i förening med gällande bestämmelser om svensk domstols behörighet att ta upp äktenskapsmål mellan svenska medborgare och de nya reglerna om svensk domsrätt i frågor om makars förmögenhetsförhållanden ger garantier för att makarna alltid kan få förmögenhetsförhållandena bedömda i Sverige enligt svenska regler. För många utlandsvenskar kan denna ordning bli av stor betydelse när det gäller att undvika inte önskvärda konsekvenser av övergången från nationalitetsprincipen till hemvistprincipen i de svenska internationellt privaträttsliga reglerna på äktenskapsrättens område. Också för här i landet bosatta personer kan det emellertid i åtskilliga fall finnas anledning att

överbäga huruvida avtalsmöggheten bör utnyttjas, exempelvis inför ett förestående äktenskap med en person från ett annat land eller inför en flyttning utomlands.

Med hänsyn till att de nya reglerna således kommer att beröra ett stort antal människor vill utskottet understryka vikten av att allmänheten får en tillfredsställande information om lagstiftningens innebörd. Särskilt angeläget är att informationen når såväl invandrarna här i landet som de svenska medborgare som har för avsikt att flytta utomlands eller redan är bosatta utanför landet.

Utöver det anförda föranleder förslaget i propositionen inte några uttalanden från utskottets sida, och utskottet tillstyrker att den föreslagna lagstiftningen genomförs.

I motionerna L407 av Lars Werner m.fl. (vpk) och L426 av Kent Lundgren och Anita Stenberg (båda mp) tas upp en fråga om makes ekonomiska ansvar gentemot den andra maken vid s.k. anknytningsinvandring. Motiveringen till yrkandet i motion L407 finns i motion Sf614, vari föreslås att utländska medborgare som gifter sig med svenska medborgare eller med personer som eljest har rätt att vistas här i landet omedelbart skall få permanent uppehållstillstånd. Motionärerna framhåller att de nuvarande reglerna om uppehållstillstånd, som innebär att sådant tillstånd ges den invandrade maken först efter två år, tillkommit för att förhindra invandring genom skenäktenskap. Enligt motionärerna har emellertid dessa bestämmelser flera nackdelar. De medför bl.a. rättsosäkerhet för dem som kommer till Sverige och möjliggör för svenska män att föra med sig utländska kvinnor hit under en prövotid och sedan tvinga dem att återvända till hemlandet. Motionärerna är medvetna om att den av dem föreslagna lagändringen kan leda till en ökad invandring genom skenäktenskap men anser att det problemet kan lösas genom att svenska medborgare åläggs ett ekonomiskt ansvar gentemot sin utländske make när hon eller han lämnar Sverige efter en skilsmässa. Motionärerna yrkar att vad som anförts om ekonomiskt medansvar skall ges regeringen till känna.

I motion L426 begärs förslag till lagstiftning om underhållsplikt mot utländska medborgare som lurats till Sverige på falska äktenskaps- eller sambopremisser. Motiveringen till yrkandet finns i motion Sf645 vari framförs önskemål om ökade möjligheter till permanent uppehållstillstånd vid anknytningsinvandring. Enligt motionärerna bör en liberalisering av reglerna kombineras med vissa restriktioner i syfte att förhindra att främst utländska kvinnor lockas hit under falska förespeglingar om äktenskap m.m. och sedan tvingas återvända till sitt hemland före tvåårstidens utgång. Motionärerna anser att svenska medborgare som för hit en utländsk partner för äktenskap eller samboförhållande bör åläggas ett ekonomiskt ansvar för partners och dennas barns försörjning. Underhållsplikten bör gälla under de närmaste fem åren efter ankomsten till Sverige och skall inte påverkas av om äktenskapet eller samboförhållandet upplöses eller ej. Inte heller skall partners eventuella återflyttning till hemlandet ha någon inverkan på underhållsplikten. Enligt motionärerna bör samma förfarande

som tillämpas vid bidragsförskott kunna användas, vilket innebär att underhållet skall betalas ut från försäkringskassan och sedan återkrävas från den underhållsskyldige.

Som påpekas av motionärerna finns det ett samband mellan utlänningslagstiftningens regler om anknytningsinvandring och det påtalade förhållandet att utländska medborgare och främst då kvinnor förs hit för kortvariga förbindelser under kanske förnedrande former med här i landet bosatta personer. Det ankommer inte på lagutskottet att bedöma spörsmål om förutsättningarna för anknytningsinvandring och andra frågor på invandrarpolitikens område. Med utgångspunkt i de intressen som utskottet har att bevaka vill utskottet emellertid understryka att det självfallet inte kan godtas att utländska medborgare lockas hit under förespeglingar om äktenskap eller samboförhållande när avsikten från den andra partens sida varit att förbindelsen skulle upphöra inom kort tid. Enligt utskottets mening är det också otillfredsställande att, som antyds i motionerna, avsaknaden av permanent uppehållstillstånd för den ena parten kan utnyttjas av den andra för att skaffa sig ett övertag i deras inbördes relation som inte står i överensstämmelse med vår syn på jämställdheten mellan mannen och kvinnan vid samlevnad. Uppenbart är att ett sådant övertag bl.a. kan leda till att den utländske maken inte har möjligheter att hävda sina ekonomiska rättigheter vid en bodelning med anledning av skilsmässa. I likhet med motionärerna anser utskottet således att det finns ett behov av åtgärder som syftar till att stärka den utländske medborgarens ställning i de angivna fallen. Enligt utskottets mening bör emellertid problemet främst lösas på annat sätt än genom införandet av någon form av familjerättslig underhållsskyldighet. Med hänsyn härtill anser utskottet, som förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen, att motionerna inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motionerna L407 och L426.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *propositionen*

att riksdagen antar det i proposition 1989/90:87 framlagda förslaget till lag om vissa internationella frågor rörande makars förnögenhetsförhållanden,

2. beträffande *underhållsskyldighet mot utländsk make*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:L407 och 1989/90:L426.

Stockholm den 26 april 1990

På lagutskottets vägnar

Rolf Dahlberg

Närvarande: Rolf Dahlberg (m), Stig Gustafsson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inger Hestvik (s), Gunnar Thollander (s), Lena Boström (s), Ewy Möller (m), Stina Eliasson (c), Elisabeth Persson (vpk), Elisabet Franzén (mp), Anita Jönsson (s), Maj-Inger Klingvall (s), Gunilla Andersson (s), Charlotte Cederschiöld (m), Lola Björkquist (fp) och Sven-Åke Nygårds (s).

1989/90:LU32

Särskilt yttrande

Underhållsskyldighet mot utländsk make (mom. 2)

Elisabet Franzén (mp) anför:

Det är tillfredsställande att utskottet instämmer i den verklighets- och problembeskrivning som motionärerna ger i motion L426. Det är också tillfredsställande att utskottet anser "att det finns ett behov av åtgärder som syftar till att stärka den utländske medborgarens ställning i de angivna fallen" och att man förutsätter att "regeringen noga följer utvecklingen".

Det känns dock viktigt att påpeka att en lösning inte får innebära att anknytningsinvandringen i sig försvåras, exempelvis genom att den svenska gränsen stängs för denna typ av invandring. Från miljöpartiet de grönas sida förutsätter vi att ett framtida förslag till lösning kommer att innehålla en förstärkning av rättigheterna och skyddet för den invandrade parten i enlighet med motionens syfte.

I proposition 1989/90:87 framlagt lagförslag

1989/90:LU32

Bilaga

Förslag till

Lag om vissa internationella frågor rörande makars förmögenhetsförhållanden

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag är tillämplig på frågor om makars förmögenhetsförhållanden som har anknytning till en främmande stat.

Lagen gäller dock inte i den mån något annat följer av en annan lag.

Svensk domstols behörighet

2 § En fråga om makars förmögenhetsförhållanden får tas upp av svensk domstol,

1. om frågan har samband med ett äktenskapsmål i Sverige,
2. om svaranden har hemvist i Sverige,
3. om kändanden har hemvist i Sverige och svensk lag enligt 3 eller 4 § är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden,
4. om frågan rör egendom i Sverige, eller
5. om svaranden i en uppkommen fråga har godtagit att saken prövas i Sverige eller har gått i svaromål i saken utan invändning om domstolens behörighet.

Särskilda bestämmelser om svensk domstols behörighet i frågor om bodelning med anledning av en makes död finns i lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo. En sådan fråga får tas upp av svensk domstol även i fall som anges i första stycket 2, 3 och 5.

Tillämplig lag

3 § Har makar eller blivande makar skriftligen avtalat att en viss stats lag skall tillämpas på deras förmögenhetsförhållanden, skall det gälla om

1. avtalet avser lagen i en stat där någon av dem hade hemvist eller var medborgare när avtalet ingicks, och
2. något annat inte följer av 5 – 12 §§.

Är den ena maken död, får den efterlevande maken ingå ett avtal enligt första stycket med den avlidnes arvingar och universella testamentstagare.

4 § Har tillämplig lag inte bestämts genom avtal, gäller lagen i den stat där makarna tog hemvist när de gifte sig.

Om båda makarna senare har tagit hemvist i en annan stat och varit bosatta där i minst två år, tillämpas i stället den statens lag. Har båda makarna tidigare under äktenskapet haft hemvist i den staten eller är båda makarna medborgare i den staten, tillämpas dock den statens lag så snart de har tagit hemvist i staten.

5 § En rättshandling mellan makar avseende deras förmögenhetsförhållanden är giltig, om den stämmer överens med den lag som är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden när rättshandlingen företas. Företas rättshandlingen före äktenskapet, är den giltig, om den stämmer överens med den lag som blir tillämplig när makarna ingår äktenskap.

Rättshandlingen skall vidare anses giltig till formen, om den uppfyller formkraven enligt lagen i den stat där den företas eller där makarna då har hemvist.

Äktenskapsförord mellan makar som har hemvist i Sverige när rättshandlingen företas blir dock gällande här i landet endast om registrering sker enligt bestämmelserna i äktenskapsbalken. Gåva mellan makar som har hemvist i Sverige när gåvan ges blir gällande mot givarens borgenärer endast om vad som föreskrivs för sådan giltighet i 8 kap. 1 § äktenskapsbalken har iakttagits.

Särskilda bestämmelser om bodelning m. m.

6 § På begäran av en make eller en dödsbodelägare skall svensk lag tillämpas beträffande förfarandet vid bodelning, även om utländsk lag är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden. Bestämmelserna i svensk lag om förfarandet vid bodelning får tillämpas också när den utländska lagen föreskriver en annan form för delning eller avräkning beträffande makars egendom.

En bodelning enligt 9 kap. 1 § andra stycket äktenskapsbalken får dock förrättas bara om den tillämpliga utländska lagen på motsvarande sätt tillåter makarna att förrätta bodelning under äktenskapet när de är ense.

7 § Vid en bodelning skall makarnas samtliga tillgångar och skulder i Sverige och utomlands beaktas, om inte något annat följer av den lag som är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden. Vid lottläggningen bör en make i första hand tilldelas egendom som tillhör honom eller henne utomlands.

Finns det egendom i ett främmande land och kan det antas att bodelningen inte kommer att gälla i det landet, får bodelningen begränsas till att gälla en viss del av makarnas egendom. En sådan begränsning får dock inte göras, om någon av makarna med rimliga skäl motsätter sig det.

8 § Har det i en främmande stat meddelats ett slutligt beslut om legal separation och har makarna inte återupptagit sammanlevnaden, skall egendom som makarna har förvärvat efter separationen inte ingå i en bodelning där svensk lag är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden. Vid en sådan bodelning skall täckning för skulder beräknas med hänsyn till förhållandena vid separationen.

9 § Äktenskapsbalkens bestämmelser om förfogande över makars gemensamma bostad och bohag och om en makes rätt att vid bodelning

överta sådan egendom skall alltid tillämpas, om bostaden och bohaget finns i Sverige.

1989/90:LU32
Bilaga

10 § Vid en bodelning som görs i Sverige får jämkning ske enligt 12 kap. äktenskapsbalken, även om en utländsk lag är tillämplig på makarnas förmögenhetsförhållanden.

Övriga bestämmelser

11 § Inskränkningar som en utländsk lag innehåller i en makes rätt att förfoga över sådan fast egendom eller tomträtt som tillhör denne make och finns i Sverige kan inte göras gällande mot tredje man i vidare mån än vad som följer av svensk lag.

Detsamma gäller inskränkningar i en makes rätt att förfoga över sin övriga egendom eller att skuldsätta sig, om tredje man och maken befann sig i Sverige när rättshandlingen företogs och tredje man inte kände till eller borde ha känt till inskränkningen.

12 § Begränsningar som en utländsk lag innehåller i en makes skyldighet att med sin egendom svara för sina skulder kan inte göras gällande i Sverige, om skulden hänför sig till en rättshandling varigenom en make har förfogat över sin fasta egendom eller tomträtt och egendomen finns här i landet.

Detsamma gäller om skulden hänför sig till en rättshandling varigenom en make har förfogat över annan egendom eller skuldsatt sig, om tredje man och maken befann sig i Sverige när rättshandlingen företogs och tredje man inte kände till eller borde ha känt till inskränkningen.

13 § Om det inte finns någon behörig domstol när svensk domsrätt föreligger enligt denna lag, skall frågan tas upp av Stockholms tingsrätt.

14 § Vid tillämpningen av denna lag skall den som är bosatt i en viss stat anses ha hemvist där, om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt får anses stadigvarande.

15 § En bestämmelse i en utländsk lag får inte tillämpas, om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa bestämmelsen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990, då lagen (1912:69) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar skall upphöra att gälla.

2. Vid tillämpning av 1 § andra stycket skall med annan lag likställas förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

3. Bestämmelserna i 2 § medför inte att svensk domstols behörighet i en fråga som väckts vid domstolen före ikraftträdandet går förlorad.

4. Har talan i ett mål eller ärende som avser makars förmögenhetsförhål-

landen väckts vid domstol före ikraftträdandet, tillämpas äldre bestämmelser.

1989/90:LU32

Bilaga

5. Har en för bodelning avgörande tidpunkt inträtt före ikraftträdandet, tillämpas äldre bestämmelser om makars förmögenhetsförhållanden vid bodelningen. Detta gäller dock inte frågor om bodelningens form eller frågor som avses i 6 §.

6. En giltig rättshandling rörande makars förmögenhetsförhållanden som företogs före ikraftträdandet förlorar inte sin giltighet genom den nya lagen.